

TARİH

ORTAÇAĞ'DA AVRUPA

- Ortaçağ'ın başlangıcı: Kavimler Göçü (375)
- Ortaçağ'ın bitişi : İstanbul'un Fethi (1453)

Kavimler Göçü : Hun Türkleri'nin ana yurttan yaptıkları göçler sonucunda Karadeniz'in kuzeyindeki barbar kavimleri yerlerinden oynatmalarıdır. Bunun sonucunda;

- a) Barbar kavimler Roma topraklarını istila ederek Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasına neden olmuşlardır. (Doğu Roma – Batı Roma)
- b) Barbar kavimlerin Avrupa'nın içlerine girmesi ile Avrupa'nın bugünkü etnik yapısı oluşmuştur.

- c) Hristiyanlık barbar kavimler arasında yayılmıştır.
- d) 476 yılında Batı Roma İmparatorluğu yıkılmıştır.

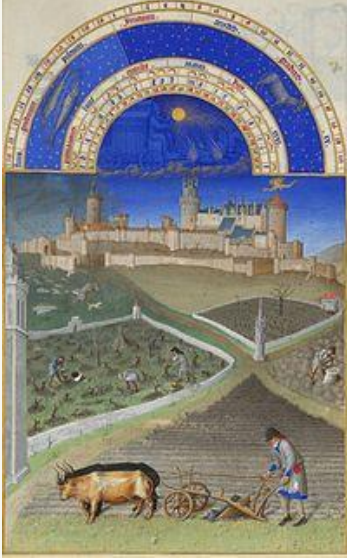
- Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması ile Avrupa'da otorite boşluğu oluşmuş ve birbirinden bağımsız, kendi bölgelerine hakim feodal beyler ortaya çıkmıştır.
- Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması ile ortaya çıkan otorite boşluğunu dolduran bir başka unsur da, merkezi Vatikan olan papalıktır.
- Bu dönemde savaşların niteliği dinseldir.

Ortaçağ Avrupası'nın karakteristik iki özelliği = **Feodalizm** ile **Skolastizm**'dir.

(siyasi ve ekonomik yapısı)

(düşünsel yapısı)

Feodalizm

- Siyasi otorite boşluğu ve sadece kendi bölgelerine hakim derebeyleri bulunmaktadır.
- Siyasi birlik yoktur.
- Senyörler (soylular) hem toprağın hem de toprağı işleyen çiftçinin sahibidir.
- Feodalizm'de kişilerin statüsünü toprak mülkiyeti belirler.
- Feodalizm **vassal** ve **süzere**n ilişkisine dayanır.
- **Süzere**n : Toprağın asıl sahibi derebeyidir. (koruyan)
- **Vassal**: Süzerenin koruyuculuğunda bulunan sınıftır.
- Feodalizm'de sosyal sınıflaşma\ toplumsal eşitsizlik görülmektedir.

Halk sosyal sınıflara ayrılmıştır :

- a) Soylular (Senyörler) (Dük, Kont, Baron, Vikont)
- b) Rahipler (ruhban-din adamı sınıfı)
- c) Burjuvalar (Şehirlerde oturur ve ticaretle uğraşırlar, vergi verirler ve bazı imtiyazları vardır.)
- d) Köylüler

- Serbest köylüler = Vergi verirler
- Serfler = Hiçbir hakları yoktur. Toprağa bağılıdırlar. Toprakla beraber alınıp satılırlar.

Feodalizm ilk kez Haçlı Seferleri ile sarsıldı. Bu durum İstanbul'un Fethi ile devam etti, Fransız İhtilali ile ortadan kalktı.

Ayrıca feodalleri papalar desteklemiştir.

Kilise ve Papalık

- Kilisenin en yüksek makamı papalıktır.
- Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması ile ortaya çıkan otorite boşluğunu dolduran bir diğer kurum Katolik Kilisesi ve papalıktır.
- Papalar derebeylerini desteklemiş ve bu da siyasi otoritelerinin artmasını sağlamıştır.
- Kilisenin Ortaçağ Avrupa'sında ortaya koyduğu düşünce sistemi Skolastizm'dir.
- Skolastizm : Düşüncelerin sorgulanamaması, bir bakıma körü körüne bağlılıktır (Dogmatizm). Bu yönüyle Skolastizm Avrupa'da bilimsel ve kültürel gelişmelerin önünü kapatmış, pozitif düşüncenin gelişimine engel olmuştur.
- Kilisenin geniş topraklara da sahip olduğu görülmektedir. (Bu da ekonomik gücü olduğunu gösterir.)

- Papalık geniş yetkilere sahip olmuştur :
 - a) **Aforoz** (dinden çıkarmak)
 - b) **Endüljans** (af kağıtları)
 - c) **Enterdi** (bir bölgeyi topluca dinden çıkarıp dini faaliyetleri durdurmak)
 - d) **Krallara taç giydirmek** (Bu yetki papanın (kilisenin) siyasi yetkiye sahip olduğunu gösterir.)

Hristiyanlığın İslamiyet'e göre daha hızlı yayılmasının sebebi kilise gibi bir kuruma ve ruhban sınıfına sahip olmasıdır. Kilisenin en büyük geliri Endüljans ile olmuştur.

Kilisenin Otoritesinin Sarsılmasının Nedenleri :

- 1) Kilisenin büyük bir servete sahip olması ve dini hedeflerden uzak olması
- 2) Papaların Aforoz yetkisinin halk üzerindeki olumsuz etkisi
- 3) Haçlı Seferleri'nin sonucunda ortaya çıkan olumsuz etki
- 4) Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform'un etkisi

Magna Carta (Büyük Şart) (1215) :

- İngiltere kralı ile soylular arasında yapılan sözleşmedir.
- Kral ve halk arasındaki hakları belirleyen bir çeşit anayasadır.
- Ağır vergiler, yargılama usulü ve sürgün cezaları, Magna Carta'nın yapılmasının sebebidir.

- 3 maddelik bu belgeye göre :
 - a) Kral keyfi olarak vergi alamayacak,
 - b) Hiç kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak,
 - c) Kralı kontrol eden bir kurul olacaktı.

Sonuçları :

- Hukuk devleti yönünde ilk adım atılmıştır,
- İngiltere’de meşruti yönetiminin temeli atılmıştır.
- Kralın yetkileri ilk kez sınırlandırılmıştır.
- Halkın yaşama hukuku devlet tarafından güvence altına alınmıştır.

NOT: Magna – Carta haklar bakımından Osmanlı Devleti’ndeki Tanzimat Fermanı’na; protokol ve metot bakımından Sened-i İttifak’a benzemektedir.

Haçlı Seferleri (1096 – 1270)

Tanım : XI. yy sonlarından XIII. yy sonlarına kadar Avrupa Hristiyanlarının Türk – İslam dünyası üzerine yaptıkları akınlara Haçlı Seferleri denir.

- Sekiz kez düzenlenen Haçlı Seferleri'nin en önemlileri ilk dördüdür.
- Haçlı tehlikesini önleyen ve İslam dünyasını koruyan Türklerdir.
- Haçlı savaşlarında Müslümanlar savunmada, Hristiyan Avrupa saldırı durumundadır.

Haçlı Seferleri'nin Nedenleri

I) Siyasi Sebepler

- a) Türklerin Anadolu'da ilerlemesi ve Bizans'ın Hristiyan dünyasından yardım istemesi.
- b) Derebeylerin Doğu'da da feodalizm benzeri bir düzen kurmak istemeleri.
- c) Serflerin Doğu'da toprak edinmek istemeleri.
- d) Kralların daha fazla güçlenme isteği.

2) Ekonomik Sebepler

- a) Batı'nın yoksulluğuna karşı Doğu'nun zenginlik içinde olması
- b) İpek ve baharat ticaret yollarının Müslümanların elinde olması
- c) Soyluların daha zengin olmak istemeleri
- d) Köylülerin içinde bulunduğu sefalet yaşamdan kurtulmak istemesi

3) Dini Sebepler

- a) Kutsal toprakların ve Kudüs'ün Müslümanlardan alınmak istenmesi
- b) Katolik Kilisesi'nin Ortodoks Kilisesi'ni kendine bağlamak istemesi
- c) Hristiyanlığı başka bölgelere de yaymak

NOT: Haçlı Seferleri her ne kadar dini sebepler içerse de seferlerin asıl amacı siyasi ve ekonomik boyutludur.

I. Haçlı Seferi:

1096 'da gerçekleşmiştir. Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan karşı koymaya çalışmışsa da başarılı olamamıştır. Devletin merkezi İznik 'ten Konya'ya taşınmıştır.

Haçlılar başarılı olmuşlar ve Kudüs'ü almışlar; Urfa, Antakya gibi bölgelerde Latin krallıkları kurmuşlardır.

II. Haçlı Seferi:

Musul Atabeyi İmamettin Zengi'nin Urfa'yı alması üzerine Papa'nın çağrısı ile Fransa Kralı ve Alman imparatorunun katıldığı sefer düzenlendi. I. Mesut başarı göstererek haçlıları geri çekilmeye zorladı.

III. Haçlı Seferi:

Selahattin Eyyübi'nin Kudüs'ü haçlılardan geri alması ile Papa'nın çağrısı sonucu düzenlenmiştir. Ancak başarılı olamamışlardır.

IV. Haçlı Seferi:

İstanbul'da taht kavgaları sonucu tahttan indirilen imparator, Haçlılardan yardım istemiş; İstanbul'a gelen Haçlılar şehri yağmalamış ve Bizans'ı yıkarak Latin Devleti'ni kurmuşlardır. İstanbul'dan kaçan Rumların bir kısmı İznik'te İznik Rum Devleti'ni; bir kısmı Trabzon'da Trabzon Rum Devleti'ni kurdular.

NOT: Haçlıların İstanbul'u yağmalaması, seferlerin ekonomik nedeni olduğunu ortaya koyar. Ancak bu uygulamanın Bizans üzerine olması Haçlı Seferleri'nin amacından saptığını gösterir.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları :

Dini Sonuçlar :

- a) Seferlerde derebeylerin ölmesi, kralların güçlenmesini sağladı.
- b) Kilisenin kontrolündeki skolastik düşünce sarsıldı.

Siyasi Sonuçlar :

- a) Feodalite zayıflarken mutlak krallıklar güç kazanmaya başladı.
- b) Türklerin Batıya olan ilerlemeleri durmuş ve Bizans bir süre rahatlamıştır.
- c) Seferlerde kazanılan topraklarda Avrupa'dakine benzer feodal sistem kuruldu.
- d) Avrupa toplulukları arasında ilişkiler artmaya başladı.
- e) Haçlı Seferleri'nde İslam dünyasını koruyan Türklerin saygınlığı arttı.

Ekonomik Sonuçlar:

- a) Başta Anadolu olmak üzere seferlerin olduğu bölgelerde tahribat meydana geldi.
- b) Akdeniz limanları önem kazandı. Doğu – Batı ticareti canlandı.
- c) Avrupa’da halkın yaşam standartları yükseldi.

Teknik Sonuçlar:

- a) Avrupalılar kağıt, matbaa, barut, pusula gibi teknik buluşları öğrenerek bunları Batı’ya taşıdılar.
- b) Avrupa Doğu ve İslam kültürünü daha yakından tanıma fırsatı buldu.
- c) Avrupa pozitif bilim ve pozitif düşünce ile tanıştı.

Yüzyıl Savaşları (1337 – 1453)

Sebep : İngiltere'nin Fransa topraklarında hak iddia etmesi
İngiltere \ Fransa

NOT: Savaş Fransa aleyhine gelişirken Jan Dark'ın ortaya çıkması ile Fransa milli bütünlüğünü sağlayarak savaşı kazandı.

Sonuçları :

- a) Fransa'da ulusal birlik sağlandı.
- b) İngiltere'de iç savaş çıktı (**Çifte Gül Savaşı**).
- c) Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da yayılması kolaylaştı.

ÖRNEK

Ortaçağ Avrupası'nda Katolik Kilisesi, dini hakların yanı sıra dünyevi haklara da sahipti. Düşünce alanında, kilisenin koyduğu kurallar geçerliydi ve bunlara aykırı düşünceleri dile getirmek mümkün değildi. Bu durumun aşağıdakilerden hangisini engellediği savunulabilir?

- A) Katolik Kilisesi'nin varlığını sürdürececek önlemler almasını
- B) Kişisel yaratıcılığın ön plana çıkmasını
- C) Sanat alanında işlenen konuların sınırlı olmasını
- D) Din adamlarının krallar üzerinde etkili olmasını
- E) Yöneticilerle din adamları arasında sorun çıkmasını

2004 ÖSS

ÖRNEK

Haçlı seferleri sonucunda derebeylerinin çoğu ülkelerinde geri dönememiştir. Dönenler ise maddi güçleri kalmadığından, topraklarını, nüfuzlarını ve ordularını kaybetmişlerdir. Bu durum Avrupa'da aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlamıştır?

- A) Toplumda eşitliğin yaygınlaşmasına
- B) Siyasi yapının değişmesine
- C) Ekonomik kalkınmanın hızlanmasına
- D) Tarımın önem kazanmasına
- E) Sınıf farklarının ortaya çıkmasına

1998 ÖSS